

Vedlegg A HANDLINGSPLAN til Klimaomstillingsplan for Dalane - Sokndal

HANDLINGSPLAN KLIMAPLAN 2025-2029

Innledning

Handlingsplanen for Klimaplan Dalane 2025–2035 konkretiserer strategiene i den overordnede klimaplanen og legger grunnlaget for oppfølging i en fireårsperiode. Planen beskriver forslag til tiltak som skal bidra til å redusere klimagassutslipp, styrke klimatilpasning og øke karbonbinding i kommunene i Dalane-regionen.

For å sikre en helhetlig tilnærming til klimaarbeidet, er handlingsplanen delt inn i ni temaområder som dekker alle sentrale sektorer og utfordringer:

1. Veitrafikk og transport
2. Bygg og anlegg
3. Energi
4. Jordbruk, landbruk og matsikkerhet
5. Skog
6. Fiskeri og havbruk
7. Avfall og sirkulærøkonomi
8. Arealforvaltning

Tiltakene er videre strukturert etter de tre hovedtemaene i klimaplanen:

- Reduksjon av klimagassutslipp
- Klimatilpasning
- Karbonbinding

For hvert tiltak beskrives ansvarlig avdeling, intern organisering, tidsperiode, finansieringsbehov og eventuelle kommentarer. Handlingsplanen synliggjør hvilke tiltak som er foreslått prioritert i perioden, men tiltak med økonomiske konsekvenser må behandles gjennom den enkelte kommunes årlige budsjettprosess. Planen skal fungere som et praktisk styringsverktøy som støtter kommunenes arbeid med å nå sine klimamål og fremme et bærekraftig samfunn. Mer utfyllende bakgrunnsinformasjon og begrunnelse for valg av strategier og tiltak finnes i kunnskapsgrunnlaget til klimaplanen.

Vedlegg A HANDLINGSPLAN til Klimaomstillingsplan for Dalane - Sokndal

Hovedmål

1. Redusere klimagassutslippene i tråd med lokale, nasjonale og internasjonale mål

Dalane-regionen skal bidra til Norges mål om minst 55 % utslippskutt innen 2030 (i forhold til 1990-nivå) og være på vei mot et lavutslippssamfunn innen 2050, i samsvar med Parisavtalen og klimaloven (*vi foreslår ikke målene i Klimamelding 2035 – hver kommune kommer med sine mål i handlingsplanen*)

2. Styrke samfunnets motstandsdyktighet mot klimaendringer

Kommunene skal gjennomføre klimatilpasningstiltak som reduserer risiko for skred, flom, ekstremvær og annen klimarelatert sårbarhet, og sikre robust infrastruktur og arealplanlegging.

3. Bevare og øke karbonbinding i natur og arealbruk

Legges til rette for bedre forvaltning av karbonrike arealer som skog, myr og jordbruksjord, samt økt karbonopptak gjennom restaurering, re-planting og bærekraftig arealforvaltning.

4. Fremme klimaeffektiv og bærekraftig ressursbruk i offentlig og privat sektor

Øke energieffektivisering, redusere avfall og fremme sirkulærøkonomi i kommunal drift, næringsliv og husholdninger, samtidig som klimahensyn integreres i innkjøp og bygg-/anleggsprosjekter.

5. Sikre bredt samarbeid og lokal forankring i klimaomstillingen

Mobilisere innbyggere, næringsliv og sivilsamfunn i en felles innsats for å nå klimamålene, og styrke interkommunalt samarbeid for kunnskapsdeling og samordnet gjennomføring av tiltak.

Vedlegg A HANDLINGSPLAN til Klimaomstillingsplan for Dalane - Sokndal

Hovedmål 1.0 Samferdsel

- Redusere klimagassutslipp fra kommunens bilpark med 55 % innen 2030
- Bidra til økt sykkelbruk blant kommunens innbyggere (inkl. el-sykler)
- Gjøre vegnettet robust gjennom helhetlig arbeid med klimatilpasning
- Forsøke å få til skånsomme arealbeslag til fremtidig veiutbygginger.

1.0 Samferdsel

	Tiltak	Ansvarleg avd.	Finansiering	Tid	Kommentar
T1	Redusere den totale bilbruken (person- og varetransport)	Folkehelse	Egenandel, fylkeskommunale midler	2026-2030	Logistikkoptimalisering samt areal- og transportplanlegging, kampanjer og dialog med næringsliv.
T2	Oppfordre til samkjøring	Folkehelse	Lav kostnad, egenandel	2026-2030	Informasjonskampanjer
T3	Overgang til kommunale nullutslippskjøretøy ved utskifting	Teknisk avdeling	Egenandel	2026-2030	Gradvis utskifting av kjøretøy, merk beredskap
T4	Bysykkelordning/ sykle til jobben kampanjer/ kartlegging og utbedring av sykkelnettet	Folkehelse	Egenandel	2026-2030	Sykle til jobben kampanjer
T5	Bygge ut ladeinfrastrukturen	Næringssjef	Egenandel/privat	2028-2030	Kartlegge leverandør og lokalisering
T6	Ta hensyn til fremtidig ekstremvær når man planlegger nye veier	Plan/Drift	Egenandel	2026-2030	Planarbeid
T7	Forvaltning og drift av veg	Ledelse	Egenandel	2026-2030	Vedlikehold av veier og kummer
T8	Beredskap mot akutt forurensning	Brannvesen	Egenandel	2026-2030	Samarbeid Kystverk.

Vedlegg A HANDLINGSPLAN til Klimaomstillingsplan for Dalane - Sokndal

Hovedmål 2.0 Bygg og anlegg

- Bli bedre til å prioritere vedlikehold av eksisterende bygningsmasse som gir behov for færre nybygg.
- Økt fokus på klima og miljø i bygge- og anleggsprosjekt internt og eksternt.
- Mer gjenbruk i bygg- og anleggsprosjekt.

2.0 Bygg og anlegg

ID	Tiltak	Ansvarleg avd.	Finansiering	Tid	Kommentar
T1	Utnytte eksisterende bygningsmasse i størst mulig grad	Ledelse	Egenandel, klimasats	2026-2030	Prioritere rehabilitering framfor nybygg
T2	Sette klare miljøkrav i offentlige anskaffelser (eks. redusere transportavstand)	Teknisk avdeling	Egenandel, evt. støtteordninger	2026-2030	Krav til klimavennlige løsninger
T3	Fremme bruk av klimavennlige materialer og gjenbruk av materialer	Teknisk avdeling	Egenandel, evt. støtteordninger	2026-2030	Vektlegge tre, resirkulert stål og lavkarbonbetong. Gjenbruk av materialer.

Vedlegg A HANDLINGSPLAN til Klimaomstillingsplan for Dalane - Sokndal

Hovedmål 3.0 Energi

- Samarbeid om energiomstilling
- Energieffektivisering av offentlige bygg
- Infrastruktur for eltransport; bil, sykkel og buss
- Rådgivning for energibruk i kommuner, næringsliv og privat husholdninger

3.0 Energi

ID	Tiltak	Ansvarleg avd.	Finansiering	Tid	Kommentar
T1	Ta i bruk klimavennlige energikilder	Teknisk avdeling / Eiendom	Enova, Klimasats, egenandel	2026-2030	Satsing på fjernvarme, bioenergi og solceller. Må innarbeides i retningslinjer for større bygg og anleggsprosjekter.
T2	Oppgradere belysning i kommunalt eide og drevne bygg	Teknisk avdeling / Eiendom	Enova, egenandel	2026-2030	Starte utskifting av belysning, strømsparende tiltak
T3	Oppgradering av ventilasjon- og varmeanlegg i kommunalt eide bygg	Teknisk avdeling / Eiendom	Enova, egenandel	2026-2030	Gir bedre inneklima og reduserer energibruk gjennom mer effektive tekniske anlegg.
T4	Satse på energiproduksjon i kommunale bygg	Teknisk avdeling / Eiendom	Enova / egenandel	2026 - 2030	Energibrønner, solceller, ENØK tiltak

Vedlegg A HANDLINGSPLAN til Klimaomstillingsplan for Dalane - Sokndal

Hovedmål 4.0 Jordbruk/landbruk og matsikkerhet

- Redusere klimautslipp og øke karbonbinding i jord.
- Redusere matsvinn.
- 75 % av bøndene i Dalane har tatt i bruk Klimakalkulatoren innen 2028.
- Årlig grøfting av jordbruksareal i Dalane økes med 25 % innen 2028 (fra 2024-nivå)

4.0 Jordbruk og matsikkerhet

ID	Tiltak	Ansvarleg avd.	Finansiering	Tid	Kommentar
T1	Ta i bruk klimakalkulator som verktøy og satse på klimarådgivning	Landbrukskontoret	Statsforvalter	2026-2036	Informere om og oppfordre bønder til å ta i bruk klimakalkulatoren. Klimarådgiving gjøres av Norsk landbruksrådgiving og Tine. I klimarådgiving inngår optimalisering av produksjonen på et gårdsbruk hvor det informeres om grøfting, kalking, jordpakking, produksjon av mer grovfôr og hvor mye beiting i innmark i innmark og utmark binder av karbon
T2	Grøfting av jordbruksareal og oppgradering av hydrotekniske anlegg	Landbrukskontoret	Tilskudd til grøfting, SMIL midler, søker om kommunalt tilskudd	2026-2036	Øker avlingsnivå og reduserer risiko for flomskader. Lage sak om kommunalt tilskudd til grøfting
T3	Kalking av jordbruksareal	Landbrukskontoret	Søke om kommunalt tilskudd	2026-2036	Bedrer jordhelse og øker binding av karbon. Lage sak om kommunalt tilskudd til kalking.
T4	Bedre lagerkapasitet for husdyrgjødsel	Landbrukskontoret	Innovasjon Norge, SMIL midler	2026-2036	Gir mer fleksibilitet til å gjødsle på riktig tidspunkt og reduserer risiko for avrenning til vassdrag. Informere om tilskuddsmidler

Vedlegg A HANDLINGSPLAN til Klimaomstillingsplan for Dalane - Sokndal

Hovedmål 5.0 Skog

- Redusere klimautslipp og øke karbonbinding i skog
- Sikre bærekraftig forvaltning av skogressursene over tid
- Bevare og styrke karbonrike arealer som høyproduktiv skog og myr
- Stimulere til økt planting og pleie av skog for langsiktig CO₂-binding
- Øke produksjonspotensialet i eksisterende skog gjennom bedre skjøtsel og tettere planting

5.0 Skog

ID	Tiltak	Ansvarleg avd.	Finansiering	Tid	Kommentar
T1	Redusere avskoging og tap av karbonrike arealer	Skognæringen, kommunens skogmyndighet	Statsforvalter, Landbruksdir., egenandel	2026-2031	Sikre myr, kantsoner og høyproduktiv skog mot nedbygging.
T2	Sikre bærekraftig forvaltning av skogressursene over tid	Skognæringen, kommunens skogmyndighet	Landbruksdir., egenandel	2026-2030	Skogbruksplaner og sertifisering som PEFC/FSC.
T3	Stimulere til økt planting og pleie av skog for langsiktig CO ₂ -binding	Skognæringen, kommunens skogmyndighet	Tilskudd, Statsforvalter, egenandel	2026-2028	Ungskogpleie og tettere planting øker karbonbinding.
T4	Forhindre tidlig hogst og utnytte skogens mest produktive fase	Skognæringen, kommunens skogmyndighet	Landbruksdir., egenandel	2026-2030	Lengre omløpstid gir høyere karbonbinding og bedre virke.
T5	Plante skog på nye arealer for økt karbonopptak	Skognæringen, kommunens skogmyndighet	Tilskudd, Innovasjon Norge, egenandel	2026-2030	Klimaskogplantning på egnede arealer, men ikke myr.
T6	Bekjempe og fjerne fremmede tresalg og arter i skog	Skognæringen, kommunens skogmyndighet	Statsforvalteren, Miljødirektoratet, egenandel	2026-2035	Styrker biologisk mangfold og sikrer langsiktig karbonbinding

Vedlegg A HANDLINGSPLAN til Klimaomstillingsplan for Dalane - Sokndal

Vedlegg A HANDLINGSPLAN til Klimaomstillingsplan for Dalane - Sokndal

Hovedmål 6.0 Vannmiljø

- Bevare og styrke naturlige lakse- og sjørretbestander i regionen
- Redusere forurensning og utslipp som påvirker vannkvalitet og økosystemer.
- Styrke klimatilpasning gjennom naturbaserte løsninger i vassdrag og kystsonen.
- Sikre bærekraftig fiskeri og bedre miljøtilstand i kystområdene.

6.0 Vannmiljø

ID	Tiltak	Ansvarleg avd.	Finansiering	Tid	Kommentar
T1	Samarbeide med Fylkeskommunen og Statsforvalter om helhetlig lakseforvaltning og vannmiljøtiltak	Dalane vannområde	Tilskuddsordninger	2026-2030	Øker tilgjengelige gyte- og oppvekstområder.
T2	Innarbeide hensyn til anadrom fisk og i arealplanlegging, og spille inn tiltak i forbindelse med konsesjonsprosesser. (eks. etablere buffersoner langs laksevassdrag)	Plan og byggesak	egenandel	2026-2030	Innfør hensynssoner og byggegrenser i arealdelen, med krav til kantsoner og avbøtende tiltak.
T3	Utarbeide en lokal sjøvernplan for Dalane-kysten (eks. Nasjonalpark, hummerfredning, bevare og/eller restaurere blå-skog)	Ledelse / Dalane vannområde	Egenandel	2026-2030	Gir helhetlig kartlegging av natur- og fiskeriverdier og vurdering av vernebehov i kystsonen. Samordnes med kystsone-/arealplan
T4	Restaurere og utvide leveområder for anadrom fisk i vassdrag	Dalane vannområde/ Plan	Tilskuddsordninger	2026-2030	Innfør hensynssoner og byggegrenser i arealdelen, med krav til kantsoner og avbøtende tiltak.

Hovedmål 7.0 Avfall & Sirkulærøkonomi

Vedlegg A HANDLINGSPLAN til Klimaomstillingsplan for Dalane - Sokndal

- Redusere mengden husholdningsavfall og øke sorteringsgraden blant innbyggeren
- Øke sorteringsgrad av avfall fra kommunale bygg
- Redusere utslipp fra avfallshåndtering
- Styrke sirkulærøkonomien sammen med innbyggere, næringsliv og andre aktører

7.0 Avfall og sirkulærøkonomi

ID	Tiltak	Ansvarlig avd.	Finansiering	Tid	Kommentar
T1	Bevisstgjøre innbyggerne og næring i forhold til innkjøpsvaner og matsvinn	Folkehelsekoordinator, DIM	Egenandel, Klimasats	2026 - 2030	Kampanjer om miljøvennlige valg og redusert forbruk.
T2	Styrke sirkulærøkonomien/ øke kildesortering sammen med innbyggerne og næringsliv. Stimulere til mer gjenbruk.	DIM, Folkehelse og samfunnsutvikling	DIM, Klimasats, egenandel	2026 - 2030	Fokus på gjenvinning og reparasjonsløsninger.
T3	Hindre overforbruk privat og næring (eks. Gjenbruksemballasje, avfallsreduksjon)	DIM, Folkehelse og samfunnsutvikling	Egenandel	2026 - 2030	Samarbeid med handel og næringsliv.
T4	Utstyrsbank (eks. Utlån av fritidsutstyr, verktøy)	Næringssjef, folkehelse	Egenandel	2026-2030	Informasjon ut til innbyggere om tilgjengelig lån av utstyr.

Vedlegg A HANDLINGSPLAN til Klimaomstillingsplan for Dalane - Sokndal

Hovedmål 8.0 Arealforvaltning

- Gjøre kommunen mer robust mot klimaendringer gjennom forebygging, tilpasning og beredskap.
- Verne ubebygde områder med høyt karbonlagringspotensiale, som for eksempel skog og myr, samt områder som fungerer som naturlige buffere mot ekstremvær.
- Bruke planvask.
- Velge fortetting og samlokalisering av funksjoner for å unngå byspredning.
- Ta vare på grøntstruktur og naturområder i sentrum og tettbebygde områder.

8.0 Arealforvaltning

ID	Tiltak	Ansvarleg avd.	Finansiering	Tid	Kommentar
T1	Tverrfaglig samarbeid om utvikling av bærekraftige lokalsamfunn	Teknisk /Plan	Egenandel, Klimasats	2026-2030	Tverrfaglig samarbeid om utvikling av bærekraftige lokalsamfunn gjennom faste halvårlege møtepunkt for Dalane kommunenes ansatte innen arealforvaltning.
T2	Ny større utbygging skal skje innenfor eller nær eksisterende byggeområder	Plan / ledelse	Egenandel	2026-2030	Reduserer arealbeslag og transportbehov.
T3	Etterstrebe arealnøytralitet:	Plan / ledelse	Egenandel	2026-2030	Gjenopprette naturformål der utbygging ikke skjer.
T4	Bruke planvask i kommuneplan og reguleringsplaner	Plan / ledelse	Egenandel	2026-2030	Oppdatere gamle planer med klimakrav.
T5	Få inn blågrønn faktor eller tilsvarende bestemmelser i kommuneplanene	Plan / ledelse	Egenandel	2026-2030	Sikrer grøntarealer, overvannshåndtering og naturbaserte løsninger.
T6	Prioritere naturbaserte løsninger der det er mulig	Plan / Teknisk	NVE, egenandel	2026-2030	Flomveier, regnbred, kantsoner framfor tekniske inngrep.
T7	Gi vannet plass ved å sette av nok areal til kantsone, flomveier, m.m.	Plan	NVE, SMIL-midler, egenandel	2026-2030	Viktig for klimatilpasning og naturmangfold.

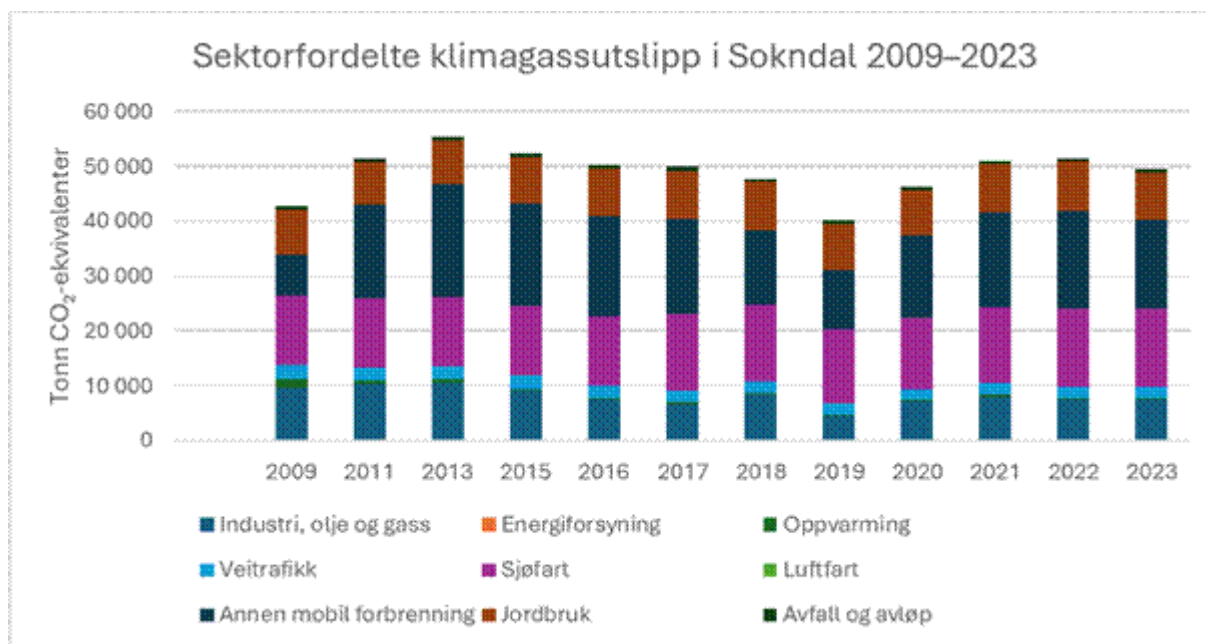
Vedlegg A HANDLINGSPLAN til Klimaomstillingsplan for Dalane - Sokndal

T8	Stille klimakrav i areal- og transportplanlegging	Plan / ledelse	Egenandel	2026-2030	Integrere utslippskutt og klimatilpasning i alle planprosesser.
----	---	----------------	-----------	-----------	---

Utslippsoversikt Sokndal

I denne figuren ser vi sektorfordelte klimagassutslipp i Sokndal fra 2009-2023. Fra figuren blir det tydelig at klimagassutslippene i Sokndal drives primært av «Annen mobil forbrenning» og sjøfart, etterfulgt av utslipp knyttet til jordbruk og industri, olje og gass. Fra 2022-2023 har det vært en nedgang på -4 tCO₂e i det totale utslippet i kommunen. Når vi bryter ned den største utslippskategorien som er «Annen mobil forbrenning» ser vi at det har vært stor variasjon i utslippene fra 2009, uten en tydelig trend. Det er derimot indikasjoner på at en stabil økning fra 2019, knyttet til underkategorier «Andre næringer», der driften av Titania inngår. Det er denne underkategorien som driver de store majoritetene av utslippene knyttet til «Annen mobil forbrenning». Det har vært tilsvarende svingninger i disse utslippene før, for eksempel mellom 2013 og 2019. For sjøfart er utslippene stabile i den perioden vi har data for og det er utslipp knyttet til stykkgoods (shipping) som utgjør den største underkategorien.

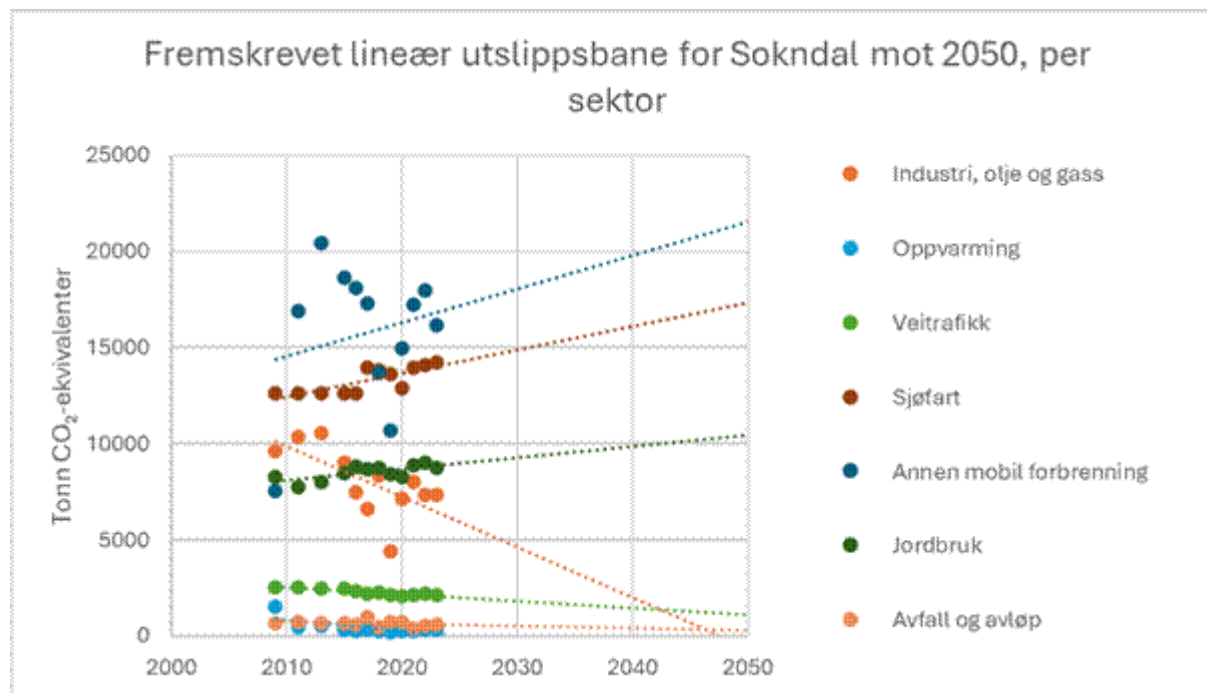
Vedlegg A HANDLINGSPLAN til Klimaomstillingsplan for Dalane - Sokndal

Figur 8: Sektorfordelte klimagassutslipp i Sokndal 2009–2023

I den neste figuren ser vi fremskrevne utslipp per sektor for Sokndal kommune. Av figuren ser vi at utslippene innenfor annen mobil forbrenning, jordbruk og sjøfart forventes å øke, mens det forventes en bratt nedgang i industri, olje og gass og en svak nedgang i veitrafikk og avfall og avløp.

Vedlegg A HANDLINGSPLAN til Klimaomstillingsplan for Dalane - Sokndal

Figur 9: Fremskrevet lineær utslippsbane for Sokndal kommune, per sekto